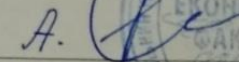

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету

 Анатолій ДІБРОВА

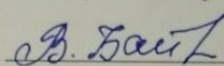
«30» травня 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри економіки

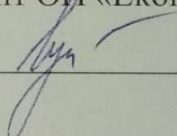
Протокол № 15 від «29» травня 2023 р.

Завідувач кафедри

 Вікторія БАЙДАЛА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Економіка підприємства»

 Тетяна ГУЦУЛ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»»

Спеціальність: 051 «Економіка».

Освітня програма: «Економіка підприємства».

Факультет (ННІ): економічний факультет.

Розробники:

- 1) професор кафедри економіки НУБіП України, д.е.н., професор, заслужений працівник освіти України Ткачук В.А.;
- 2) доцент кафедри економіки НУБіП України, д.е.н., доцент Ланченко Є.О.;
- 3) доцент кафедри економіки НУБіП України, к.е.н., доцент Костюк Т.О.

1. Опис навчальної дисципліни

ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКИМ РОЗВИТКОМ

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>051 «Економіка»</i>	
Освітня програма	<i>«Економіка підприємства»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>Вибіркова</i>	
Загальна кількість годин	<i>150</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>5</i>	
Кількість змістових модулів	<i>2</i>	
Курсовий проєкт (робота) (за наявності)	<i>Курсова робота</i>	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	<i>1</i>	<i>1</i>
Семестр	<i>1</i>	<i>1</i>
Лекційні заняття	<i>15 год</i>	<i>8 год</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год</i>	<i>8 год</i>
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	<i>105 год</i>	<i>134 год</i>
Індивідуальні завдання	<i>15 год</i>	<i>15 год</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>3 год</i>	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета: оволодіння науковими й організаційно-правовими положеннями про особливості соціальної, економічної та управлінської складових формування й функціонування територіальних громад і на цій основі визначення пріоритетних напрямів їх розвитку.

Завдання:

- набути знань про стан та перспективи соціально-економічного розвитку територіальних громад, забезпечення зайнятості населення, розвитку місцевого самоврядування;
- сформувати компетентного спеціаліста, здатного оцінити економічний й соціальний стан розвитку в регіоні, районі, селі, громаді;
- навчити обґрунтовувати пріоритетні напрями, важелі й механізми вирішення проблем сільського розвитку, диверсифікації економічної бази та створення привабливих умов життя;
- надати навички аналізувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку сільського сектору та вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на розвиток територіальних громад;
- забезпечити підготовку відповідних фахівців, здатних самостійно працювати в мінливих умовах, розробляти стратегію розвитку територіальних громад.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

СК11. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН4. Розробляти та управляти соціально-економічними проєктами та комплексними діями з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми навчання.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основні поняття, предмет і завдання курсу «Соціально-економічний розвиток територіальних громад»

Поняття соціального, економічного, сталого розвитку, територіальних громад і їх розвитку. Адміністративно-територіальний устрій України та його зміни в останній період реформування. Формування спроможних територіальних громад. Закордонний досвід адміністративно-територіальних реформ.

Тема 2. Розвиток соціальної сфери в територіальних громадах

Соціальна сфера села та її складові елементи. Соціальна інфраструктура та класифікація її галузей. Сільська поселенська мережа і показники, що її характеризують. Класифікація сільських поселень. Сільське населення та показники його розвитку. Демографічні тенденції та регіональні особливості сільського населення. Регулювання ринку праці.

Тема 3. Організаційні засади управління розвитком територіальних громад

Організаційна структура управління розвитком територіальних громад. Статут територіальних громад, посадові інструкції. Регламентація діяльності комісій, виконавчого комітету та депутатів. Комунікація і взаємодія громадян і представників місцевої влади.

Тема 4. Співробітництво територіальних громад

Актуальність і можливості співробітництва територіальних громад. Напрями співробітництва територіальних громад. Принципи й процедурні етапи співробітництва територіальних громад. Практичні приклади співробітництва між міською і сільською територіальними громадами.

Тема 5. Фінанси органів місцевого самоврядування

Фінансова децентралізації та її сутність. Бюджетна політика й етапи формування місцевих бюджетів. Податкові надходження в місцеві бюджети. Оплата праці посадових осіб місцевого самоврядування та їх мотивація праці. Встановлення місцевих податків та їх ставок.

Тема 6. Економічна база розвитку територіальних громад

Розвиток різних форм господарювання. Фермерський уклад, сільськогосподарські підприємства і господарства населення в аграрному секторі економіки. Розвиток господарств населення. Організаційні засади й зарубіжний досвід розвитку зеленого туризму.

Тема 7. Ресурсне забезпечення розвитку територіальних громад

Комунальна власність і активи територіальних громад. Управління земельними ресурсами територіальних громад. Залучення інвестицій у розвиток бізнесу в територіальних громадах. Локальна ідентичність як умова розвитку територіальних громад.

Тема 8. Розробка стратегії розвитку територіальних громад

Державний фонд регіонального розвитку. Методичні засади розробки проєктів розвитку територіальних громад. Стратегічний план розвитку місцевої громади. Програми підтримки розвитку об'єднаних територіальних громад.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Організаційні й соціальні засади розвитку територіальних громад													
Тема 1. Основні поняття, предмет і завдання дисципліни «Соціально-економічний розвиток територіальних громад»	1	18	2	2			14	18	2				16
Тема 2. Розвиток соціальної сфери в територіальних громадах	2-3	19	2	4			13	19		2			17
Тема 3. Організаційні засади управління розвитком територіальних громад	4-5	19	2	4			13	19		2			17
Тема 4. Співробітництво територіальних громад	6-7	19	2	4			13	19	2				17
Разом за змістовим модулем 1		75	8	14			53	75	4	4			67
Змістовий модуль 2. Фінансово-економічні засади розвитку територіальних громад													
Тема 5. Фінанси органів місцевого самоврядування	8-9	19	2	4			13	19		2			17
Тема 6. Економічна база розвитку територіальних громад	10-11	19	2	4			13	19	2				17
Тема 7. Ресурсне забезпечення розвитку територіальних громад	12-13	19	2	4			13	19	2				17
Тема 8. Розробка стратегії розвитку територіальних громад	14-15	18	1	4			13	18		2			16
Разом за змістовим модулем 2		75	7	16			52	75	4	4			67
Усього годин		150	15	30			105	150	8	8			134
Курсова робота						15						15	
Усього годин		165	15	30		15	105	165	8	8		15	134

4. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачено.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття, предмет і завдання дисципліни «Соціально-економічний розвиток територіальних громад»	2
2	Формування спроможних територіальних громад	2
3	Розвиток соціальної сфери в територіальних громадах	2
4	Формування й функціонування ринку праці в територіальних громадах	2
5	Організаційні засади управління розвитком територіальних громад	4
6	Комунікація і взаємодія громадян і представників місцевої влади	2
7	Співробітництво територіальних громад	2
8	Фінанси органів місцевого самоврядування	4
9	Економічна база розвитку територіальних громад	2
10	Ресурсне забезпечення розвитку територіальних громад	2
11	Локальна ідентичність як умова розвитку територіальних громад	2
12	Управління розвитком сільських територій і громад	2
13	Розробка стратегії розвитку територіальної громади	2
	Разом	30

6. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачено.

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття, предмет і завдання дисципліни «Соціально-економічний розвиток територіальних громад»	14
2	Розвиток соціальної сфери в територіальних громадах	13
3	Організаційні засади управління розвитком територіальних громад	13
4	Співробітництво територіальних громад	13
5	Фінанси органів місцевого самоврядування	13
6	Економічна база розвитку територіальних громад	13
7	Ресурсне забезпечення розвитку територіальних громад	13
8	Розробка стратегії розвитку територіальних громад	13
Разом		105

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні питання

1. Формування спроможних територіальних громад
2. Розвиток соціальної сфери в територіальних громадах
3. Соціальна сфера села в системі соціально-економічного розвитку сільських територій.
4. Розвиток соціальної інфраструктури в сільській місцевості.
5. Сільська поселенська мережа: стан та перспективи розвитку.
6. Сільське життєве середовище, його структура та зміни внаслідок трансформаційних процесів.
7. Формування й функціонування ринку праці в територіальних громадах.
8. Основні сфери зайнятості сільського населення.
9. Організаційні засади управління розвитком територіальних громад.
10. Комунікація і взаємодія громадян і представників місцевої влади.
11. Співробітництво територіальних громад.
12. Фінанси органів місцевого самоврядування.
13. Економічна база розвитку територіальних громад.
14. Місце і роль основних форм господарювання в аграрному секторі економіки.
15. Фермерські господарства як вид малого бізнесу і форма ведення господарства на селі.
16. Кооперативні формування як складові інфраструктури аграрного ринку.

17. Ресурсне забезпечення розвитку територіальних громад.
18. Локальна ідентичність як умова розвитку територіальних громад.
19. Становлення та розвиток сільського зеленого туризму в Україні.
20. Управління розвитком сільських територій і громад.
21. Місце та роль сільських і селищних рад у системі місцевого самоврядування.
22. Порядок розробки стратегії розвитку територіальної громади.

Комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Питання 1. Життєве середовище включає в себе такі компоненти:

1. Природну, предметно-організаційну (штучно створене середовище), суспільну (людська спільнота).
2. Екологічну, предметно-виробничу (створення матеріальних благ), культурну (традиції, побут, релігія).
3. Предметну, організаційну (створення матеріальних і духовних благ).
4. Екологічну, виробничу (створення благ), суспільну (людська спільнота).

Питання 2. Як би Ви визначили соціальну сферу села?

1. Це сфера, яка забезпечує життєдіяльність сільського населення, включає в себе людину та її відтворення, сільське розселення, соціальну інфраструктуру та життєвий рівень селян.
2. Це сфера прикладання праці, де забезпечується виробництво матеріальних благ для сільського населення, включає в себе розвиток виробничої і соціальної інфраструктури.
3. Це сфера, яка забезпечує виробництво товарів і послуг для сільського населення, включає в себе виробництво, обслуговування, соціальну інфраструктуру та життєвий рівень селян.
4. Це сфера, яка забезпечує діяльність сільських працівників, включає в себе сільське господарство, промисловість, торгівлю, а також соціальну інфраструктуру.

Питання 3. Які види діяльності (галузі) відносяться до соціальної інфраструктури?

1. Житлово-комунальне господарство, торгівля, побут.
2. Освіта, наука, медицина, культура, мистецтво.
3. Фізична культура, туризм і відпочинок, пасажирський транспорт і зв'язок.
4. Всі вищеперелічені.

Питання 4. Сільська поселенська мережа являє собою ...

1. Сукупність облаштованих місць проживання людей у сільській місцевості, які переважно зайняті в АПК, використовують для цих цілей землю та засоби виробництва, тісно пов'язані з природним середовищем.

2. Сукупність тимчасових місць проживання людей у сільській місцевості, які переважно зайняті в агропромисловій сфері, використовують для цих цілей засоби виробництва, тісно пов'язані з навколишнім середовищем.
3. Сукупність облаштованих місць постійного проживання людей у сільській і міській місцевості, які зайняті в галузях економіки, більш тісно, ніж міські жителі, пов'язані з навколишнім середовищем.
4. Сукупність сіл, де проживають люди, які зайняті в галузях економіки і тісно пов'язані з навколишнім середовищем.

Питання 5. У яких регіонах проживає більше сільського населення (як в абсолютних, так і відносних показниках)?

1. Велика чисельність сільського населення проживає у західній частині України, а менша – на півночі. Середньоукраїнський абсолютний і відносний рівень кількості сільського населення притаманний східним і південним областям України.
2. Менша кількість сільського населення проживає у західних областях України, а більше у східних і південних. Середньоукраїнський абсолютний і відносний рівень кількості сільського населення притаманний північним і центральним областям України.
3. Більша кількість сільського населення проживає у західних областях України, менша – у південних і східних. Середньоукраїнський абсолютний і відносний рівень кількості сільського населення притаманний північним і центральним областям.
4. Більша кількість сільського населення проживає у центральних і північних областях України, менша – у південних і східних. Середньоукраїнський абсолютний і відносний рівень кількості сільського населення притаманний західним областям.

Питання 6. Яка основна форма роботи постійних комісій у сільській (селищній) раді?

1. Сесія.
2. Засідання.
3. Конференція.
4. Семінар.

Питання 7. Які надаються державою гарантії (преференції) діяльності депутата сільської (селищної) ради?

1. Організаційні, трудові, матеріальні.
2. Фінансові, побутові, медичні.
3. Соціальні, трудові.
4. Всі вище перелічені.

Питання 8. Що собою являє звернення громадян?

1. Це форма безпосередньої демократії, яка передбачає звернення громадян в усній чи письмовій формі до органів і посадових осіб державної влади та

місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності. Сюди відносяться пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги

2. Висловлення порад, рекомендацій щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлення думок щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства.

3. Проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їхніх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів сільських, селищних рад, сільського, селищного голови, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності.

4. Немає правильної відповіді.

Питання 9. Орган самоорганізації населення – це ...

1. представницький орган місцевого самоврядування, що обирається жителями, які проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення окремих питань місцевого значення.

2. представницький орган, що створюється жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення окремих питань місцевого значення.

3. представницький орган державної виконавчої влади, що створюється жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення окремих питань державного значення.

4. Немає правильної відповіді.

Питання 10. Які критерії визначають мале підприємство (малу форму господарювання)?

1. Чисельність працюючих, обсяг виручки від реалізації продукції.

2. Розмір території, яку займає господарська одиниця.

3. Розмір річного товарообороту.

4. Всі вищеперелічені.

Питання 11. Які господарські структури в аграрному секторі Ви б віднесли до малих форм господарювання?

1. Фермерські господарства, акціонерні товариства.

2. Фермерські господарства, особисті селянські господарства.

3. Селянські господарства, агрокомбінати.

4. Фермерські господарства, господарства населення, акціонерні товариства.

Питання 12. Дайте правильне визначення сільським територіям.

1. Сільська територія – це площа земельних угідь, яка характеризується кількісними і якісними характеристиками: родючість, вміст гумусу, кількість опадів, клімат, роза вітрів тощо.
2. Сільська територія являє собою складну і багатофункціональну природну структуру з властивими їй характеристиками: площею земельних угідь, на яких вона розміщена; чисельність населення, яке проживає, його зайнятстю.
3. Сільська територія – це природна, виробничо-соціальна система, яка характеризується площею земель, кількістю населення, сферами зайнятості й структурою виробництва, станом соціальної й виробничої інфраструктури, діяльністю місцевої влади).
4. Сільська територія – це природна складова та соціально-економічна й виробничо-господарська структура земельних угідь з кількісними і якісними характеристиками: площа, структура ґрунту, його агрохімічний склад, вміст гумусу тощо.

Питання 13. Як би Ви охарактеризували поняття “сільський зелений туризм”?

1. Це форма відпочинку в санаторіях і пансіонатах, які розташовані у сільській місцевості. Він передбачає надання лікувально-профілактичних і соціально-культурних послуг.
2. Це форма відпочинку на селі, у туристичних центрах і курортах, що розташовані у селищах (малих містечках), до якого залучаються сільські дворогосподарства і має проекологічну і культурну орієнтацію.
3. Це форма мобільного відпочинку туристів, які подорожують спеціально розробленими туристичними маршрутами через сільські поселення і передбачає туристичні походи в гори, у вздовж гирла річок тощо.
4. Все вищеперелічене цілком характеризує дане поняття.

9. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача та здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання.

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем у навчальній діяльності:

- методи організації і здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні й практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові;

методи навчальної роботи під керівництвом викладача та методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного та систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками й поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди й переконання, вміння формулювати думки та висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити й здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації.

10. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р., протокол № 10) видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу й має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу, отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу розробляються лектором дисципліни та затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквиуму тощо, що можна оцінити чисельно.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік – це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту) .

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени й заліки відповідно до вимог робочого навчального плану в терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 01.05.2023 р., протокол № 404):

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Довідник для сільського та селищного голови / Терещенко В.К., Ланченко Є.О., Ткачук В.А. та ін. К.: ВАССР, 2014. 530 с.

2. Соціально-економічний розвиток сільських територій: навчальний посібник / Терещенко В.К., Ткачук В.А., Ланченко Є.О. та ін.; за ред. В.К. Терещенка. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2011. 348 с.

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Ткачук В.А. Розвиток сільських територій в умовах соціально-економічних трансформацій та людиноцентризму: теорія та практика: монографія. К.: Компринт. 2017. 375 с.

2. Shcherbak V., Gryshchenko I., Ganushchak-Yefimenko L., Nifatova O., Tkachuk V., Kostyuk T., Hotra V. Using a sharing-platform to prevent a new outbreak of COVID-19 pandemic in rural areas. Global Journal of Environmental Science and Management, Volume 7, 2021, Issue 2, Pages 155-170. <https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85099452933&origin=resultslist>

3. Ланченко Є.О. Розвиток соціально-трудоових відносин в аграрній сфері: монографія. Київ: ЦП «Компринт», 2022. 266 с.

4. Ланченко Є. О., Івченко В. М. Розвиток малих форм господарювання в аграрному секторі економіки. Економічний вісник університету. 2023. Вип. 56. С. 19-28.

5. Ланченко Є. О. Формування й ефективність використання людських ресурсів у сільському господарстві. Економіка та управління АПК. 2022. Вип. 2. С. 67-79.

6. Ланченко Є. О. Інвестиційне забезпечення створення робочих місць в аграрній сфері. Економічний вісник університету. 2020. Вип. 45. С. 21-32.

7. Ланченко Є. О. Соціально-трудоові аспекти розвитку скотарства в сільськогосподарських підприємствах. Економіка та управління АПК. 2021. Вип. 2. С. 19-28.

8. Законодавство України. Вебсторінка. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>.

9. Державна служба статистики України. Вебсторінка. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

10. Міністерство соціальної політики України. Вебсторінка. URL: <http://www.msp.gov.ua>.

11. Міністерство економіки України. Вебсторінка. URL: <http://www.me.gov.ua>.

12. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Вебсторінка. URL: <http://www.agro.me.gov.ua>.

13. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. Вебсторінка. URL: <https://www.mtu.gov.ua>.

14. Децентралізація. Вебсторінка. URL: <https://www.decentralization.gov.ua>.